

ΛΕΩΝΙΔΑ ΑΝΤΡΕΓΙΕΣ

Ο Σ Α Β Β Α Σ

5-

ΣΑΒΒΑΣ.—Κι όταν θα καταστραφούνε δεκάδες ολόκληρες από τα είδωλά τους, θα μώσουν οι ακτίες πώς έτελειωσε ή βασιλεία του Θεού τους, κι άρχισε ή βασιλεία του ανθρώπου. Και όσοι δε θα φοφήσουν μόνο από τη φοβή, θα τρελλένονται, θα πέφτουν στη φωτιά. Ο Αντίχριστος, θα πούνε ήλθε... για φαντάσου το μοναχά, Κοντράτη!

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Και δε λυπάστε;

ΣΑΒΒΑΣ.—Αυτούς; Αυτοί, που χτίσανε τις φυλακές, και θα τους λυπηθώ; Αιδοί, που το κεφάλι μου το βάλανε στην κρεμάλα κι' εγώ θα τους λυπηθώ; Χά! Σου καρφώσαν στο κεφάλι καρφιά κι' αμιά φορά, ή άχι: "Όχι. Αί, το δικό μου είναι όλο τρύπιο απ' τα καρφιά, είναι μαστόροι στο κάρφωμα και πρέπει να τους λυπηθεί κανείς;

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Ποιός εστε λοιπόν σεις, που δε λυπόσαστε κανένα;

ΣΑΒΒΑΣ.—Εγώ; Εγώ είμαι, μάρπα, ένας άνθρωπος, που μιá φορά γεννήθηκε. Γεννήθηκε και γίωσε τον κόσμο για να δει. Είδη εκκλησίες—και κίτερονα. Είδη πανεπιστήμια — και μπουρνέλα. Είδη έργοστάσια—και πινακοθήκες. Είδη παλάτια—και τρώγλες μες σε κοπιές. Μέτρησε, καταλαβαίνεις, για μιá πινακοθήκη πώς φυλακές αντιστοιχούν κι' αποφάσισε: Πρέπει νάν τα εκμηδενίσω όλα. Και μείς θα το κάνουμε αυτό. Ναι, καιρός είναι για να λογαριαστούμε καιρός!

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.— Ποιοί; έμεις;

ΣΑΒΒΑΣ.—Εγώ, εσύ ή Κοντράτης, άλλοι.

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Ο λαός είναι κουτός, δε θα το καταλάβει.

ΣΑΒΒΑΣ.—Θά το καταλάβει σάν άνάβουν δια τριήσοι του Ή σωτιά, μάρπα, είναι καλός δάσκαλος. Άκουσε να μιλάω καιμιά φορά για το Ραφαήλ;

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—"Όχι, δέν έτυχε.

ΣΑΒΒΑΣ.—Άκουσε λοιπόν. Μετά από το Θεό ή άρχισαν αυτοί. Είναι πολλοί έκει. Τιτανοί, Σοιέπυοι, Πορσίνδαξ, Τολσπίδες. Απ' όλα αυτά θα κάνουμε ένα άκουσο σουό και θα τον περιχόσουμε με πετοέλαο. Ύστερα, μάρπα, θα βάλουμε φωτιά στις πόλεις τους!

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Μπá, μπá, χωρατεύεις! Πώς γίνεται τις πόλεις!

ΣΑΒΒΑΣ.—"Όχι, γιατί να χωρατεύω; "Όλες τις πόλεις. Τι είναι αυτές οι πόλεις τους; Είναι τάσοι, καταλαβαίνεις, πέταινοι τάσοι. Και σά δε σταματήσεις αϊτότε τους βλένεις, παρά τους άφίσεις να γτίσουν κι' άλλε— θα γτίσουν όλα τή νή με πέτρα, και τότε θα πέθουν όλα από άσφυξία. "Όλοι!

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—"Ο σπαγός άνθρωπος θα τάξει πού άσφυξία!

ΣΑΒΒΑΣ.—Τότε πού θάνασ κατανοί. "Ο πλούσιος γιατί νώναι πλούσιος; Γιατί έχει σάτι, γούμιατά, ποικιλύματα από τείνος. Μά σάν δε θάχει ούτε σάτια, ούτε χρήματα, ούτε τείχος...

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Σωστά! Και τίτλους, πάει να πει δε θάχει κανέναν!

ΣΑΒΒΑΣ.—Και τίτλους δε θάχει. Σύρε, κύριε, να δουλέψεις, φτάνουν οι εύγένεις!

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—(Γελώντας). Τί άστείο! "Όστε, σά να λέμε, γυμνοί όλοι, σά να βγαίνουν απ' το λουτρό!

ΣΑΒΒΑΣ.—Είσαι χωρικός, Κοντράτη;

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Πληρώνω δασμούς. Είμαι χωρικός, σωστά!

ΣΑΒΒΑΣ.—Κι εγώ είμαι χωρικός. Έμεις οι δυο δε θάμιστε χειρότερα από τώρα.

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Καλέ, τί χειρότερα από τώρα! Μά μόνο πολύς κόσμος θα χαθεί, Σάββα Γεγώροβιτς!

ΣΑΒΒΑΣ.—Δέν πειράζει, θα μένουν άρκετοι πάλι. "Ο παλιόκοσμος, μάρπα, θα χαθεί. Οι κουτοί θα χαθούν, κι' αυτούς που ή ζωή είναι σάν το καθούκι για τον κίβουρα. Θα χαθούν όσοι πιστεύουν, γιατί θα χάσουν την πίστη τους. Θα χαθούν όσοι αγαπούν τ' άρχαία, γιατί θα τους τα πάρουμε. Θα χαθούν οι άδύνατοι, οι άρρωστοι, που αγαπούν την ήσυχία, γιατί, μάρπα, δε θα υπάρχει πιά ήσυχία στη γή. Θα μένουν μόνο οι έλεύθεροι και οι γενναίοι με νέα και λαίμαργη ψυχή, με φωτεινά μάτια, που άγκαλιάζουν τον κόσμο αλλάζον!

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—"Όπως τα δικά σας...Φοβοήμια τα μάτια σας, Σάββα Γεγώροβιτς, τα φοβοήμια προ πάντων μες στο σκοτάδι.

ΣΑΒΒΑΣ.—Πώς; "Όχι, Κοντράτη, είμαι άνθρωπος διλητηροασμένος. το σώμα μου μυρίζει από τα πτόματα τους. Θα γίνουν άνθρωποι καλύτεροι, πιο έλεύθεροι, πιο εύθυμοι. Και πιο έλεύθεροι απ' όλους θάνασ οι γυμνοί, οι όπλισμένοι μόνο με την έξυπνάδα τους θα συννενοηθούν και θα δημιουργήσουν νέα ζωή, μια άκουση ζωή, Κοντράτη, που θα μπορεί ν' ανασάνει ή άνοσοπος.

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Προίεονο. Μοναχά επιτοέψτε μου να σας πώ, Σάββα Γεγώροβιτς... είναι λαός πουροός νατι θα κατορθώσει να ζούψει. Κι ύστερα θα δει, νατι παλιό θα βγάλει στη μέση, και ή άρχισουν πάει να πει και πάλι τα παλιά. Τότε τί θα γίνει;

ΣΑΒΒΑΣ.—Πάλι τα παλιά: (Συνδοσοπά). Τότε πάειτε όλοι διόλου να τον έολοδοεύσουμε. "Ας μη βιάσαστε καθόλου στη νή ή άσφυξιας. Άραφ' μιá φορά δέν πέτανε τή ζωή, δε σίγηε κι' άς δόσει τή θέση του σ' άλλου. Αυτό θάγει πιο εύγενο. και τότε θα μπορέσει κανείς να λυπηθεί τα μεγάλο αυτό βέβηλο και μίσσηρα τή ζωή!...

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—(Κοιτώνει το κεφάλι). Και όμως!

ΣΑΒΒΑΣ.—(Βάει το γέλο στον όμο του). Πίστεψ με, μώσασ, πολλές γήσες και πόλεις και ποιθητά δέν είναι έλεύθερο άσφοπο. Είδα μόνο αλλάθους. Είδα τή γούμια από τείνε μέσα, τα κορβήατα, όποι γενναϊώνται και πεθαίνουν, είδα τήν ένδοξα τους και τήν άγάπη, τήν άμορτία και τήν άρετή. Είδα τις διάσας...

δάσεις τους, καὶ οἰκτρὲς προσπάθειες γιὰ ν' ἀναστήσουν τὴν πεδαμένη εὐθυμία. Κι ἀπάνω σ' ὅλα ὅσα εἶδα, φαίνονται τὰ ἴχνη τῆς βλακείας καὶ τῆς τρέλλας. Ὅποιος γεννήθηκε εὐθύμος κρεμᾶται ἀνάμεσα τοὺς, ὅποιος γεννήθηκε εὐθύμος κρεμᾶται ἀπὸ τὴν ἀπελπισία του, καὶ τοὺς δείχνει τὴ γλώσσα. Ἀπάνω στ' ἀνθη τῆς ὁμορφῆς γῆς—δὲν ξέρεις ἀκόμη, καλὸ γερε, πόσο ὁμορφῆ εἶναι!—ἐχτίσανε φρενοκομεία! Καὶ τί δὲν κάνουν στὰ δύστυχα παιδιὰ τους! Δὲν εἶδα ἀκόμη οὔτε ἓνα ζευγάρι γονιούς, πού νὰ μὴ ἦσαν ἄξιοι γιὰ κρεμᾶλα, πρῶτο γιὰτὶ γέννησαν, καὶ δεύτερο γιὰτὶ γεννώντας δὲν ἀπέθαναν ἀμέσως οἱ ἴδιοι.

KONTRATHΣ.—ᾠ, πῶς μιλάτε!

ΣΑΒΒΑΣ.—Καὶ πῶς ψεύδονται, πῶς ψεύδονται, καλόγερε! Δὲ σκοτώνουν μοναχὰ τὴν ἀλήθεια, ὄχι, τὴν χτυποῦν καθημερινά, πασαλύθουν μὲ τὶς ἀκαταρσίεις τους τὸ ἀγνὸ πρόσωπό της, γιὰ νὰ μὴ τὴν γνωρίσει κανεὶς!—γιὰ νὰ μὴ τὴν ἀγαποῦν τὰ παιδιὰ! γιὰ νὰ μὴ ἔχει ποιθὲν φιλοξενία! Καὶ σ' ὅλη τὴ γῆ, σ' ὅλη τὴ γῆ, καλόγερε, δὲν ὑπάρχει τόπος γιὰ τὴν ἀλήθεια!

(Μένει σκεπτικός. Παύση.)

KONTRATHΣ.—Μὰ δὲ γίνεται, κάπως ἄλλως, χωρὶς φωτιά; Εἶναι πολὺ φοβερὸ αὐτό, Σάββα Γεγώροβιτς. Τί θὰ γίνει τότε! Τὸ τέλος τοῦ κόσμου.

ΣΑΒΒΑΣ.—Δὲ γίνεται ἄλλως· αὐτὸ τὸ τέλος τοῦ κόσμου μᾶς χρειάζεται. Τοὺς γιατροῦνε μὲ γιαιτοικά. δὲν ὠφέλησε· τοὺς γιατροῦνε μὲ τὸ σίδερο, δὲν ὠφέλησε. Ἡ φωτιά τώρα τοὺς πρέπει, ἡ φωτιά!

(Παύση. Βουβὲ; λάμπουν οἱ ἀστραπές. Κάπου, ἀπὸ μακριά, ἀκούγεται τὸ κουδούνι τοῦ φύλακα. Ὁ Σάββας μ' ἀνοιχτὰ μάτια βλέπει τὶς ἀστραπές, εἶναι βυθισμένος στὸ πελώριο πρόβλημα τῆς ζωῆς, μὲ σκέψες χωρὶς λόγια, μὲ αἰσθήματα χωρὶς ἔκφραση. Βλέπει τὴ μοναξιά του, καὶ τὸν γοῖ; ὄρο θάνατό του.)

KONTRATHΣ.—Δὲν θάναί πιά οὔτε κατηλειά;

ΣΑΒΒΑΣ.—(Σκεπτικός). Δὲ θάναί τίποτα!

KONTRATHΣ.—Μὰ θὰ ξαναφτειάσουνε κατηλειά. Δὲ θὰ μπορέσουνε νὰ κάνουνε χωρὶς κατηλειά. (Ἐξοκολουθητικὴ σιγή.)

KONTRATHΣ.—Ναί-αί... Τί σκέπτεστε, Σάββα Γεγώροβιτς; (Ὁ Σάββας σωπαίνει. Ὁ Κοντράτης τοῦ ἀγγίζει τὸν ἔμο.) Κάθετα ἀπάνω σας; μὰ πεταλοῦδα.

ΣΑΒΒΑΣ.—Τί;

KONTRATHΣ.—Μιὰ πεταλοῦδα κάθησε. Ὀνομάζεται νεκροκεφαλή, πετᾶ μόνο τὴ νύχτα. Μὰ τί ἔχετε;

ΣΑΒΒΑΣ.—(Ἀνατοιχιάζοντας). Ἄσε με!

KONTRATHΣ.—Σὰς τρώμαξα;

ΣΑΒΒΑΣ.—Τί; (συνέρογεται· ἀπορώντας). Τί ἀστασιές; Τί εἶπε; Ναί, ναί. Δὲν εἶναι τίποτε, ἀδελφέ, ὅλα θὰ διορθωθοῦν... (Στενάζοντας· εὐθυμία). Αἴ, πῶς θ' ἀογίσουμε; Εἶσαι σύμφωνος; Ἐλα φτάνουν πιά, μπάοπα, τὰ πείσματα!

KONTRATHΣ.—(Κοινωνώντας τὸ κεφάλι). Μπελλῶ πού βοήκα!

ΣΑΒΒΑΣ.—Δὲν εἶναι τίποτε, μπάρπα, μὴ φοβῶσαι. Εἶσαι ἄνθρωπος ἔξυπνος, καὶ καταλαβαίνεις, πῶς δὲ γίνεται ἄλλως. Ἄν γινότανε ἄλλως, μήπως δὲ θὰ τὸ ἔκανα ἐγώ; κατάλαβέ το ἐπὶ τέλους!

KONTRATHΣ.—(Στενάζει, μελαγχολικά). Ναί-αί. Ἄχ, Σάββα Γεγώροβιτς, μήπως δὲν τὸ καταλαβαίνω, μὰ τί νὰ κάνω! Καταραμένη ζωὴ! Ἄχ, Σάββα Γεγώ-

ροβιτς, Σάββα Γεγώροβιτς! Νά, ἂν σὰς πῶ, καὶ νὰ τὸ πῶ σ' ὅποιον ἄλλον θέλετε, πῶς εἶμαι ἄνθρωπος καλός, θὰ γελάσουν, θὰ μὲ καρπαζίσουν: «γιατὶ λὲς ψέματα, μεθύστακα!... Ὁ Κοντράτης καλὸς ἄνθρωπος... ἄστειό μου φαίνεται, κ' ἐγὼ μὰ τὸν Θεό, σὰς λέγω εἶμαι καλὸς ἄνθρωπος. Κι ἐγὼ δὲν ξέρω πῶς γίνηκε αὐτό. Ζοῦσα, ζοῦσα, κ' ἄξαφνα! Κι ὅλα αὐτὰ γιὰ ποιά αἰτία; ἄγνωστο.

ΣΑΒΒΑΣ.—Κι ὅμως νά, ὄλο φοβάσαι!

KONTRATHΣ.—Τί εἶμαι ἐγώ; ἓνας χαϊμένος ἄνθρωπος. Σὰν κοιτάξεις καμμιά φορὰ καὶ σκεφτεῖς... Ἄχ, Σάββα Γεγώροβιτς, σάματις δὲν ἔχω κ' ἐγὼ συνείδηση; Σάματις δὲν καταλαβαίνω; Ὅλα τὰ καταλαβαίνω, μὰ μόνο... Ἐγὼ οὔτε τὸ διάβολο, νὰ ποῦμε στ' ἀληθινὰ φοβοῦμαι, μὰ, ἔτσι, κάνω τὸν κουτό. Τί πράγμα εἶναι αὐτὸς ὁ διάβολος! Εἶμωνα ἐπροχτές μεθυσμένος, κ' ἐφαίναζα, ἔβγα διάβολο, ὅπ' τ' ἀριερό χέρι, εἶμαι ἄνθρωπος πού δὲ φοβᾶμαι τὸν κίντυνο! Δὲ λυποῦμαι τίποτε: ἂν πρόκειται νὰ χαθῶ, ἄς χαθῶ. Ἄχ, Σάββα Γεγώροβιτς, μ' ἔπιασε τὸ παράπονο! (Σκουπίζει μὲ τὸ μανίκι του ἓνα δάκρυ.)

ΣΑΒΒΑΣ.—Γιατὶ νὰ χαθεῖς; Κι ἐγὼ δὲ θέλω νὰ χαθῶ. Θὰ ζήσουμε ἀκόμη μπάρπα! Πόσο χρονῶν εἶσαι;

KONTRATHΣ.—Σαράντα δύο.

ΣΑΒΒΑΣ.—Νά, λοιπόν, εἶναι τὰ καλύτερα χρόνια. Θέλεις χρήματα;

KONTRATHΣ.—Ἐχετε;

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἐχω!

KONTRATHΣ.—(Υποπτα). Ποῦ τὰ βρήκατε;

ΣΑΒΒΑΣ.—Γιατὶ ρωτᾷς; Ἴσως νὰ σκότωσα κλωσσα κανένα πλούσιο, ἢ ἔσφαξα κανένα. Θὰ πᾶς νὰ μὲ καταγγείλεις;

KONTRATHΣ.—(Ἐσφαλίζοντας). Τί λέτε καλέ. Σάββα Γεγώροβιτς; αὐτὸ εἶναι δική σας δουλειά. Μὰ τὰ χρήματα βέβαια δὲν εἶναι ποτὲ περιττά. Τότε θὰ φῶγ ἀπ' τὸ μοναστήρι. Νά σὰς πῶ τὴν ἀλήθεια, πρὸ πολλοῦ ἔχω ἓνα ὄνειρο ν' ἀνοίξω ἀπάνω στὸ δρόμο ἓνα κατηλειό. Μ' ἀρέσει ἡ συντροφιά, εἶμαι ἄνθρωπος ὀμιλητικός, ἡ δουλειά θὰ πάει καλά. Σὰν πίνει κ' ὁ ἴδιος ὁ νοικοκύρης, δὲν πειράζει, ὁ κόσμος πὸ πολλὰ θὰ εὐχαριστιέται σ' ἓνα εἴθιμο κατηλειό ποιοεῖ ν' ἀφήσεις καὶ τὸ βρακὶ σου ἀκόμα χωρὶς νὰ τὸ καταλάβεις. Τὸ ξέρω ἀπ' τὸ ἑαυτό μου.

ΣΑΒΒΑΣ.—Σὰ θές, γίνεται καὶ κατηλειό.

KONTRATHΣ.—Ἐξὸν ἀπ' αὐτὸ εἶμαι ἄνθρωπος κοτσονάτος ἀκόμα. Παρὰ νὰ κάμω ἐδῶ ἁμαρτίες, παντρεύομαι καὶ ξεμπερδεύει... .

ΣΑΒΒΑΣ.—Μὴ ξεμάσεις νὰ μὲ κάνεις κοιμπάρο.

KONTRATHΣ.—Πολὺ καλά! Καὶ τὰ χρήματα, Σάββα Γεγώροβιτς, πότε; μπροστὰ ἢ ὕστερα;

ΣΑΒΒΑΣ.—Ὁ Ἰούδας τὰ πῆρε μπροστὰ!

KONTRATHΣ.—(Δυσσασεστημένος). Νά τα μας! Μιὰ μοῦ λέτε νὰ τὸ κάνω, κ' ὕστερα νὰ σου Ἰούδας! Θαρρεῖτε πῶς εἶναι εὐχάριστο ν' ἀκούω τέτοια λόγια; Ζωντανὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ τὸν ὀνομάζετε Ἰούδα!

ΣΑΒΒΑΣ.—Ὁ Ἰούδας ἦταν βλάκας. Ἐπῆγε καὶ κρεμᾶστηκε, ἐνῶ ἐσὺ θ' ἀνοίξεις κατηλειό.

KONTRATHΣ.—Πάλι! θὰ σκέπτεστε τέτοια πράγματα γιὰ μένα... .

ΣΑΒΒΑΣ.—(Τοῦ χτυπᾷ τὸν ὄμο). Ἐλα, ἔλα, μπάρπα... Δὲ βλέπεις πού χωριστηῖο; Ὁ Ἰούδας πούλησε ἓναν ἄνθρωπο, ἐνῶ ἐσὺ, εἶναι τὸ ἴδιο σὰν νὰ

ἐμπορεύεσαι ξύλα. Σωστά, μπάρα!

(Ἐρχονται ὁ Σπεράνση κι ὁ Τιούχας. Ὁ τελευταῖος τριλλίζει).

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Νά τους πάλι. Ἐδῶ ἔχουμε τέτοια συζήτηση. . .

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἔτσι λοιπόν, σύμφωνα;

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Αἶ, τί νὰ κάμω!

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—(Χαιρετώντας). Ἀκόμη μιὰ φορὰ καλησπέρα σας, Σάββα Γεώροβιτς. Εἰμαστε μετὰ τὸν Ἀντώνη Γεώροβιτς στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ νεκροταφείου. Θάβηκε σήμερα μιὰ γυναίκα, καὶ πήγαμε νὰ δοῦμε. . .

ΣΑΒΒΑΣ.—Μὴ ξαναβῆκε, αἶ; Κι αὐτὸν γιατί τὸν σέφνετε μαζί σας; Τιούχα, ἄμε νὰ κοιμηθεῖς, δὲν κρατιέσαι στὰ πόδια σου.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Δὲν πάω.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Ὁ Ἀντώνης Γεώροβιτς εἶναι ἀνίστατος σήμερα. Ὅλο καὶ μούρες φαντάζεται.

ΣΑΒΒΑΣ.—Καὶ γελοῖες, αἶ;

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Καὶ βέβαια γελοῖες· ἀμὲ τί ἄλλες; (Σκυθρωπά). Ἐγχεῖς, Σάββα, πολὺ πολὺ γελοία μούρη!

ΣΑΒΒΑΣ.—Καλά, πήγαμε. Ὁδηγήσε τον, φτάνει πιά.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Καλὴ νύχτα σας, Σάββα Γεώροβιτς.

(Φεύγουν. Ὁ Τιούχας αὐθιγόντας γυρίζει καὶ βλέπει τὸ Σάββα σκοντάφτει. Χάνονται μες στὸ σκοτάδι).

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Καιρὸς εἶναι καὶ γιὰ μᾶς. Τὰ χοῦματα τάγετε ἔτοιμα;

ΣΑΒΒΑΣ.—Ἔτοιμα. Ἄκουσε λοιπόν. Τὴν Κυριακὴ θάβουμε τὴ γιορτὴ. Ὅστε τὸ Σάββατο τὸ προῖθ θὰ πίοις τὴ μηχανὴ καὶ θὰ τὴ βάλεις τὸ βράδυ, μισὴ ὥρα πρὶν ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα, δηλαδὴ ὕστερα ἀπὸ τέσσερις ἡμέρες. Θὰ σοῦ δείξω πῶς νὰ τὴν κουρντίζεις. Ἄκουε τέσσερις ἡμέρες. Βαρῆθηκα πιά τὸν τόπο σας, Κοντοᾶτη.

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Κι ἂν σᾶς. . . σᾶς γελᾶσω;

ΣΑΒΒΑΣ.—(Βοαννά). Θὰ σὲ σκοτώσω.

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Ἄλλο πάλι αὐτό!

ΣΑΒΒΑΣ.—Καὶ τόσα ἀκούει ἂν ἀονηθεῖς, τὸ ἴδιο γάνει. Θὰ σὲ σκοτώσω. Πάσα πολλὰ ξέρεις, φίλε μου.

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Χωρατεύεις!

ΣΑΒΒΑΣ.—Παῖς ξέρει, ἴσως καὶ νὰ χωρατεύω. Εἶμαι, φίλε μου, ἄνθρωπος εἰθιμῶς. Μ' ἀρέσει νὰ γελῶ.

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—Στὴν ἀογὴ εἴσατε εἰθιμῶς. Σᾶς ἔτινε καμιὰ ποσά. Σάββα Γεώροβιτς. (Κοιτάζει ἀνίστατα νήσο του) νὰ σκοτίζετε ἄνθρωπο;

ΣΑΒΒΑΣ.—Πῶς! Ἐγχεῖνο τὸν ἑυπόροον. πού σοῦ εἶπα ἐνὸς τὸν ἔσραξο.

ΚΟΝΤΡΑΤΗΣ.—(Κινώντας τὸ νῆρο.) Τὴν ἴδια βλέπω πῶς χωρατεύεις. Χαίρετε, λοιπόν, ἐνὸς πηγαῖνο. Μὴ γάθετε πολλὰ ὄρα καὶ μπορεῖ νὰ γλείσων τὴν πόστα. Νά, δὲ κοβῶμαι, δὲ κοβῶμαι, μὲ σὰ σκεπτό τὸ κορινθῶ μετὰ τὴν γᾶτι. Οἱ σκιεὶ θάνατο ἐκεῖ. Χαίρετε.

ΣΑΒΒΑΣ.—Γεῖά σου!

(Ὁ Κοντοᾶτης γάνετο μες στὸ σκοτάδι. Ἄστρα τὸ Ὁ Σάββας στέκεται ἀνομιπισμένως στὸ κινεῖτο, καὶ βλέπει τίς ἄστρες πέτασε τοῦ νεκροταφείου, τὸν γάπου γάπου ἀσπρῖνον μες σὴν λάμψη τῆς ἀστροπῆς).

ΣΑΒΒΑΣ.—(Πρὸς τοὺς τάφους.) Αἶ, ἐσεῖς πεθα-

μένοι: θ' ἀναποδογυρίσετε στοὺς τάφους σας ἢ ὄχι; Εἶμαι ἄκεφος, πεθαμένοι μου, ἄκεφος!

(Ἄστρατῆ).

Α Ὑ Λ Α Ι Α

ΠΡΑΞΗ ΤΡΙΤΗ

Τὸ δωμάτιο τῆς ἐποδογῆς. Τοῖα παράθυρα πρὸς ὄρθρω, τὸ ἓνα εἶναι ἀνοικτὸ, ἀλλὰ τὰ σκόρια του εἶναι κατεβασμένα. Ἡ πόστα πρὸς συγκοινωνεῖ μετὰ τὸ δωμάτιο τῆς πρώτης πράξης, εἶναι ἀνοικτὴ. Εἶναι βράδι, σκοτάδι. Ἐξω ἀκούονται ἀκατάπαντα τὰ δῆματα τῶν προσκενητῶν, πρὸς πρὸς πηγαῖνον στήν ἀθριασὴ γιορτῆ. Ἄλλοι περνοῦν μετὰ ἐποδογῆματα, ἄλλοι ἐντόλιθοι, καὶ ἄλλοι μετὰ τσαρούχια ἀκούγονται δῆματα γλήγορα, θιαστικά, ἰσιγανά, κουρασμένα, ἄλλοι περνοῦν διὰ-τρεῖς μαζί καὶ κανέναν μονάχως του. Οἱ περισσότεροὶ περνοῦν σιωπηλοὶ, ἀλλὰ κάποτε ἀκούγεται σιγαλὴ ἀκατάληπτη ὁμιλία. Ἀρχίζον κάποιον ἀπὸ βαθιά, ἀριστερά, οἱ ἤχοι τῶν θημάτων καὶ τῶν φωνῶν, μεγαλώνουν, καὶ κάποτε σὸν νὰ γεμίζον τὸ δωμάτιο καὶ χάνονται μακριά. Κάνουν τὴν ἐπιτύωση μιᾶς πελώριας κίνησης τῶν στοιχείων.

Κοντὰ στὸ τραπέζι, μπροστὰ στὸ γῆς ἐνὸς ἀποκεριστῶ πρὸς τορσοβόνει, κάθονται ὁ Σπεράνση κι ὁ μεθυμένως Τιούχας. Στὸ τραπέζι πάνω μὲτὰ μοτιίλια βόγια, ἀγγουράκι, μιὰ ὀρχα. Τὸ ἄλλο μέρος τῆς κάμαρας εἶναι σκοτεινὸ κάπου-κάπου τὸ ἀεράκι κινεῖ τὸν ἄστρο μπροστὸ τοῦ παράθυρον, καὶ τὴ γλῶσσα τοῦ κεριστῶ. Ὁ διάλογος μετὰ τὸ Τιούχα καὶ τοῦ Σπεράνση γίνεται ψιθυριστὰ. Μετὰ τὸ σήκωμα τῆς ἀλταίας ἐξακολούθητικὴ σιγῆ

ΤΙΟΥΧΑΣ.—(Σκύβοντας πρὸς τὸ Σπεράνση, μετὰ ἄπο μυστικῶ). Ὅστε, λές, μπορεῖ καὶ νὰ μὴ ὑπάρχουμε καθόλου, αἶ;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Ὅπως σᾶς εἶπα καὶ ἄλλοτε, εἶναι ἀμοιβόλο, πολὺ ἀμιβόλο. Πιθανώτατα στὴν πραγματικότητα νὰ μὴ ὑπάρχουμε, νὰ μὴ ὑπάρχουμε ὅλος διόλου.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Ὅτε σὺ ὑπάρχεις, οὔτε ἐγώ;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Ὅτε ἐγώ, οὔτε σεις. Κανεῖς δὲν ὑπάρχει.

(Παύση).

ΤΙΟΥΧΑΣ.—(Κοιτάζει γύρω, μυστηριωδῶς). Καὶ πού εἴσατε;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Ἐμεῖς;

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Ναί, ἐμεῖς.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Ἄγνωστο, Ἀντώνη Γεώροβιτς, κανέναν δὲν τὸ ξέρει.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Κανέναν;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Κανέναν.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—(Κοιτάζει γύρω του). Καὶ ὁ Σάββας;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Κι ἐκεῖνος δὲν τὸ ξέρει.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Ὁ Σάββας τὰ ξέρει ὅλα.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Μ' αὐτὸ οὔτε αὐτὸς τὸ ξέρει. Ὅχι.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—(Φοβερίζει μετὰ τὸ δάχτυλο.) Σιγῶτερα! Σιγῶτερα!

(Κι οἱ δύο βλέπουν πρὸς τὰ πίσω, καὶ σπαίρνουν).
ΤΙΟΥΧΑΣ.—(Μυστηριωδῶς). Ποῦ πάνε αὐτοὶ αἱ;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Στὴ γιορτὴ τῆς εἰκόνας. Αὐροὶ εἶναι γιορτὴ τῆς μεταφορᾶς τῆς εἰκόνας.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Ὅχι, σὲ ἀλήθεια! Στὲ ἀλήθεια, καταλαβαίνεις;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Καταλαβαίνο. Ἄγνωστο. Κανέναν δὲν τὸ ξέρει, Ἀντώνη Γεγώροβιτς.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Σιγώτερα! (Κάνει μιὰ γριμάτσα εὐθυμῆ, σκεπάζει τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια καὶ κοιτάζει πίσω του.)

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—(Ψιθυριστά). Τί ἔχετε;

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Σῶπα, σῶπα! Ἄκουσε.

(Ἀφουγκράζονται).

ΤΙΟΥΧΑΣ.—(Ψιθυριστά.) Εἶναι οἱ μοῦρες.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Ναί;

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Εἶναι οἱ μοῦρες ποὺ ἔρχονται. Πάρα πολλές μοῦρες. Βλέπεις;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—(Προσπαθεῖ νὰ δεῖ). Ὅχι, δὲ βλέπω.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Μὰ ἐγὼ βλέπω. Νά τες, γελοῦν. Γιατί δὲ γελάς καὶ σὺ, αἱ;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Εἶμαι πολὺ λυπημένος.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Ὅχι, γελάς, ὄλοι γελοῦν. Σῶπα, σῶπα!

(Παύση).

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Ἄκου, δὲν εἶναι κανείς. Κανέναν καταλαβαίνεις; Οὔτε Θεός, οὔτε ἄνθρωποι, οὔτε θεριό. Νά, τὸ τραπέζι, κι αὐτὸ δὲν ὑπάρχει. Νά, τὸ κερί, καὶ τὸ κερί δὲν ὑπάρχει. Μόνο, μοῦρες καταλαβαίνεις; Σῶπα! Πάψε! Φοβάσαι πολὺ.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Τί;

ΤΙΟΥΧΑΣ.—(Σκύβει πολὺ κοντὰ του). Μὴν πεθάνω ἀπ' τὰ γέλια.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Ναί;

ΤΙΟΥΧΑΣ.—(Κοιτάει ἐπιθεβαιωτικά τὸ κεφάλι.) Ναί. Μὴ πεθάνω ἀπ' τὰ γέλια. Μὴ δῶ καμμιά τέτοια μούρη καὶ ἀοχίσο νὰ γελῶ, νὰ γελῶ, νὰ γελῶ καὶ πεθάνω. Πάψε, σῶπα, ἔξρω.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Δὲ γελάτε ποτὲ ἐσεῖς.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Ὅχι. Ἐγὼ γελῶ πάντα, μόνο σεῖς δὲν τὸ βλέπετε. Δὲν εἶναι τίποτε αὐτὸ. Μόνο φοβοῦμαι μὴν πεθάνω, μὴ δῶ καμμιά τέτοια μούρη κι ἀοχίσο νὰ γελῶ, νὰ γελῶ, νὰ γελῶ. Νά, κοντεύουν νὰ μὲ πιάσουν τὰ γέλια. (Τοῖβει τὸ στήθος του καὶ τὸ λαμό.)

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Οἱ πεθαιμένοι τὰ ξέρουν ὅλοι.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—(Μυστηριωδῶς, μὲ φόβο.) Φοβοῦμαι τοῦ Σάββα τῆς μούσης. Εἶναι πολὺ ἀστεία, μπορεῖ νὰ πεθάνει κανένας ἀπ' τὰ γέλια. Καὶ τὸ γελοῦτερο, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ σταθεῖ κανένας—καταλαβαίνεις; Θὰ γελάς θὰ γελάς, θὰ γελάς! Δὲν εἶναι κανένας ἐδῶ;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Καθὼς φαίνεται, κανένας!

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Πάψε, πάψε, τὸ ἔξρω. Σῶπα.

(Παύση. Τὰ βήματα ἀκούγονται καθαρότερα σὰ νὰ εἶναι μὲς στὸ δωμάτιο.)

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Ἔρχονται;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Ναί, ἔρχονται.

(Παύση).

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Σ' ἀγαπῶ. Γιὰ τραγουδῆσε μου κείνο τὸ δικό σου... Ἐνῶ θ' ἀκούω.

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—Ὅπως θέλετε, Ἀντώνη Γεγώροβιτς... (Τραγουδεῖ μὲ μισὴ φωνή, σχεδὸν ψιθυρι-

στὰ ἓνα μικρὸ καὶ μελαγχολικὸ σκοπὸ, ποὺ μοιάζει λίγο ἐκκλησιαστικὸ.)

«Ὅλα εἰν' ψεύτικα, χαμένα στὴ ζωὴ μας,

Καὶ μόνο ὁ θάνατος ἀλῶνια ἀληθινός,

(Μὲ μεγαλύτερη προσοχή, διδαχτικώτατα, χειρονομεῖ μὲ τὸ ἓνα δάχτυλο, σὰ νὰ θέλει νὰ μεταδώσει κανένα μυστικόν.)

Ὅλα περνοῦν καὶ μᾶς ἀφήνουνε, μ' αὐτὸς

Ὅλους μᾶς βρῖσκει καὶ μᾶς παίρνει τὴν ψυχὴ μας.

Μιὰ μέρα ὁ θάνατος ὁ μαῦρος θὰ μᾶς σφίξει,

Καὶ στὸ κεφάλι μας μὲ φόβηθ' θὲ νὰ βάλει...»

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Πῶς;

ΣΠΕΡΑΝΣΚΗ.—

«Καὶ στὸ κεφάλι μας μὲ φόβηθ' θὲ νὰ βάλει

Τὸ στέφανό του, καὶ στὴ δόλια του ἀγκάλη

Τὸ προσωπίδι τῆς ζωῆς μας θὰ τὸ πνίξει.»

Αἰτὸ εἶναι ὄλοι Ἀντώνη Γεγώροβιτς.

ΤΙΟΥΧΑΣ.—Σῶπα, σῶπα. Τῶτες, φτάνει.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΘΗΝΑ I. ΣΑΡΑΝΤΙΑΝ

ΤΟ ΚΕΝΤΗΜΑ ΤΗΣ ΧΩΡΙΑΤΟΠΟΥΛΑΣ

*Σκυρτὴ στὸ μεταξένιο τῆς πανί
 κεντᾶ ἡ χωριατοπούλα ἡ κασιανή.
 Ἀροσιὰ τριανταφυλλένια, χρῶδι, χρῶμα,
 καὶ ἡ ἀνοιχτὴ τὰ χήλινεν ἀκόμα.*

*Φορὸς ποὶ τὴ δουλιὰ τῆς σταματᾷ,
 μὲ τάνθια νὰ χαρεῖ τὰ κεντητά
 καὶ πότε τὸ κεφάλι γέρνει πλῆθι,
 καὶ πότε συλλογιέται καὶ γελάει.*

*Ὡμιὰ δλάσπη πεταλοῦδα ἀλαζωνὴ
 στὴν κόρη τὸ γτεροῦνισμα κρατεῖ.
 —τοῦ κάμτον τοῦ ἀνθοστίλιον διαβάτης—
 καὶ γέρνει γέρονος πάνω ἀπ' τὰ μαλλιά τῆς.*

*Μαγεύεται ἀπ' τὸ κέντημα καὶ νά,
 καθίξει τόσα σάνθια του τὰ γρά.
 Μὰ ἡ κόρη, ὀθμὲ, μὲ τὸ θελόνη
 ἀπάνω σ' ἓνα κρόνη τὴν καρφώννει.*

*Κι' ἐγὼ ἡ πεταλοῦδιτα σταριαρᾷ,
 τρελλὴ γελάει ἐκεῖνη ἀπὸ χαρὰ
 καὶ λέει τριανταφυλλόρωρη' αὐτὴ χαρὰ μου!
 τί ὀμορφα ποὺ πάει στὸ κέντημά μου».*

ΣΤΕΜΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΘΑΝ. ΚΟΥΚΛΑΡΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1889

53-ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ-53

Ἀπέναντι Ζωοδόχου Πηγῆς